

DEELNEMER BPR KRIJGT TE OPTIMISTISCH BEELD

DE BESCHIKBARE PREMIEREGELING (BPR) WINT AAN POPULARITEIT. OOK HET NIEUWE PENSIOEN-CONTRACT ZOALS DAT VOORTVLOEIT UIT HET PENSIOENAKKOORD IS IN WEZEN NIETS ANDERS DAN EEN COLLECTIEVE BESCHIKBARE PREMIEREGELING. DOOR DE BESTAANDE FISCALE UITGANGSPUNTEN KRIJGT DE DEELNEMER ECHTER EEN TE OPTIMISTISCH BEELD VAN HET TE BEREIKEN PENSIOEN. HOOG TIJD OM DE HUIDIGE BESCHIKBARE PREMIESTAFFELS TE HERZIEN, MEENT HERMAN KAPPELLE.

Het resultaat van een beschikbare premiereregeling is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare premie, het daarop gedurende de looptijd gemaakte rendement en de door de verzekeraar op de pensioeningangsdatum gehanteerde tarieven. De hoogte van de beschikbare premie is op zijn beurt weer afhankelijk van de door de fiscale wetgever gestelde voorwaarden en de door de pensioenuitvoerder gehanteerde kostenmarge. Op de door de wetgever gestelde voorwaarden heeft de pensioenuitvoerder geen directe invloed. Zij zijn voor hem een gegeven. De hoogte van de kosten is natuurlijk wel een aspect dat de pensioenuitvoerder direct kan beïnvloeden. In december 2011 publiceerde het Utrechtse actuaarief adviesbureau Lane Clark & Peacock Netherlands zijn jaarlijkse 'TERzake(n). Een overzicht van de kosten die door de beleggingsfondsen van de zes grote pensioenverzekeraars in rekening worden gebracht'. Het Financieel Dagblad kopte in zijn editie van 21 december 2011 naar aanleiding van de presentatie van dit rapport: 'Pensioen bij verzekeraar valt lager uit dan voorgesteld'. (Het rapport laat zien dat Aegon behoort tot de aanbieders met de laagste kosten uitgedrukt in de zogenoemde Total Expense Ratio, maar dit terzijde). Uit het rapport blijkt dat met name de door de wetgever voorgeschreven uitgangspunten waarop een beschikbare premie moet worden gebaseerd het tegenvallende resultaat veroorzaken. Hoog tijd voor een aanpassing van deze uitgangspunten dus. Als de fiscale regelgever die baseert op de meest recente sterftetafels en rekenrente, weet de deelnemer dat de informatie die hij krijgt over de te verwachte uitkering reëel is. En dat is voor alle betrokken partijen – werkgever, deelnemer, aanbieder en adviseur – een goede zaak.

VEROUDERDE GRONDSLAGEN

Op dit moment zijn er twee staffelbesluiten van kracht. Het 'bruto staffelbesluit' van 23 oktober 2007 (CPP2007/552M). En het 'netto staffelbesluit' van 21 december 2009 (CPP2009/1487M). De bruto staffel kunnen we nog gebruiken tot 1 januari 2015. Vanaf die datum moeten alle premies voldoen aan de grenzen uit het netto staffelbesluit. Wat dat betreft is het dus verstandig om in beschikbare premiereregelingen die nu nog worden afgesloten op basis van de bruto staffel hier al rekening mee te houden. Dat kan bijvoorbeeld door een bepaling op te nemen dat de regeling voor zover nodig per 1 januari 2015 automatisch het netto staffelbesluit volgt. Beide staffelbesluiten gaan uit van een rekenrente van 4 procent

en een sterftetafel GBM/GBV 2000-2005 met een leeftijdcorrectie van -5 voor de deelnemer en -6 voor zijn partner. Dat betekent dat de deelnemer op pensioendatum een ouderdomspensioen krijgt ter grootte van 70 procent van zijn laatste pensioengrondslag als het rendement op de op basis van de staffels bepaalde beschikbare premie gedurende de opbouwperiode 4 procent, bedraagt, de rente op de pensioeningangsdatum ook 4 procent is en de levensverwachting van de deelnemer overeenkomt met GBM/GBV 2000-2005 met leeftijdcorrecties. De rente is al enige tijd fors onder de 4 procent. De levensverwachtingen zijn sinds 2005 behoorlijk naar boven bijgesteld. De op basis van de staffels bepaalde beschikbare premies zijn dus niet voldoende om het beoogde pensioen ter grootte van 70 procent te halen. Lane Clark & Peacock becijfert het pensioenverlies ten opzichte van een rekenrente van 3 procent en de meest recente sterftetafels op ongeveer een kwart!

TE OPTIMISTISCH BEELD

Het gevolg van het hanteren van de uitgangspunten van de staffel voor het bepalen van de beschikbare premie is dat de deelnemer een te optimistisch beeld krijgt op zijn UPO en in het Pensioenregister. De daarin vermelde bedragen aan het te verwachten pensioen zijn immers gebaseerd op een premie die is bepaald aan de hand van een te hoge rekenrente en een te lichte sterftetafel. Daarnaast zijn deze bedragen gebaseerd op tarieven die golden aan het begin van de looptijd van het contract. En die zijn lager dan de huidige, en naar verwachting ook lager dan de tarieven die de verzekeraar op de pensioeningangsdatum zal hanteren.

TOETS OP EINDDATUM

Het netto staffel besluit kent de mogelijkheid om uit te gaan van 3 procent rekenrente. Wat dat betreft lijkt het probleem dus reeds opgelost. Maar enerzijds schrijft ook het netto staffelbesluit de sterftetafel 2000-2005 voor en anderzijds moet de pensioenuitvoerder indien hij de 3 procent staffel hanteert jaarlijks toetsen of het pensioenresultaat niet uitkomt boven een middelloonresultaat. Deze toets is voor pensioenuitvoerders zeer bewerkelijk en bijna niet uitvoerbaar. Om dit te kunnen doen, moeten voor alle deelnemers alle salarisgegevens over alle jaren worden bewaard. Een middelloonresultaat is immers de optelsom van 2,25 procent per dienstjaar van het voor dat dienstjaar geldende salaris. Om de toets jaarlijks te kunnen uitvoeren moet de pensioenuitvoerder dus een volledige schaduwadministratie

bijhouden met alle kosten van dien. Kosten die ten laste gaan van het resultaat en de daaraan gekoppelde indexatiecapaciteit. De deelnemer betaalt uiteindelijk dus de rekening. De oplossing ligt in een toets op de einddatum, zoals die ook geldt voor beschikbare premieregelingen op basis van de 4 procent staffel. Dergelijke regelingen hoeft de pensioenuitvoerder niet jaarlijks te toetsen. Hij mag volstaan met de toets aan het begin en een toets op de einddatum. Aan het begin toetst de uitvoerder of hij voldoet aan de uitgangspunten van het staffel besluit. Dat is het geval als hij het percentage dat hoort bij het betreffende leeftijdscohort gebruikt. Op de einddatum toetst de uitvoerder of het voor het kapitaal op pensioendatum aan te kopen levenslange ouderdomspensioen, inclusief de fiscaal maximaal toegestane indexatie niet uitgaat boven 10 procent van de laatste pensioengrondslag. Is dat het geval, dan keert hij het aldus berekende ouderdomspensioen uit

UITGANGSPUNTEN HUIDIGE PREMIESTAFFELS HERZIEN

- » Beschikbare premieregelingen winnen aan populariteit. Ondanks het feit dat de sociale partners deze terminologie zorgvuldig vermijden, is het nieuwe pensioencontract zoals dat voortvloeit uit het Pensioenakkoord in wezen gewoon een collectieve beschikbare premieregeling.
- » De uitgangspunten die de fiscale regelgever hanteert bij het bepalen van de hoogte van de maximaal toegestane beschikbare premie zijn echter niet meer van deze tijd.
- » De voorgeschreven rekenrente is te hoog en de te hanteren sterftetafels zijn te licht.
- » Ook de informatie op het uniforme pensioenoverzicht en in het Pensioenregister sluit onvoldoende aan bij de werkelijkheid.
- » Resultaat: de deelnemer komt niet aan het resultaat dat hij verwacht en hij krijgt hierover onvoldoende informatie tijdens de looptijd.
- » Hoogste tijd dus om de uitgangspunten voor de fiscale beschikbare premiestaffels te herzien.

HERMAN KAPPELLE:
**“STAFFEL MOET OOK
 VOOR ADVISEUR UIT TE
 LEGGEN ZIJN.”**

aan de deelnemer. Leidt het pensioenkapitaal tot een hogere uitkering, dan maximeert hij het ouderdomspensioen op 100 procent en keert hij het resterende kapitaal onder inhouding van loonheffing uit aan de deelnemer. Deze toets is voor de pensioenuitvoerder eenvoudig uit te voeren. Hij weet het laatst verdiende salaris op pensioendatum en hij weet hoe hoog het ouderdomspensioen is dat op die datum voor het pensioenkapitaal kan worden aangekocht.

Het Pensioenakkoord voorziet erin dat wordt uitgegaan van een ‘geambieerd pensioen’ waarbij alle plussen en minnen voor rekening zijn van de deelnemers. Plussen en minnen die bestaan uit beleggingsresultaten, rekenrente en levensverwachting. Dit geambieerde pensioen is gebaseerd op een middelloonresultaat. Het netto staffelbesluit kent een staffel waarbij de beschikbare premie is gebaseerd op de kostprijs voor een middelloonresultaat bij een 3 procent rekenrente. Volgens mij is dat de variant die in het pensioenakkoord is beschreven. Alleen mag de deelnemer in deze variant niet profiteren als – bijvoorbeeld door meevallende rendementen – zijn pensioen meer bedraagt dan het middelloonresultaat. Als het minder is door tegenvallende rendementen, rente of levensverwachting draagt hij daarvan echter wel de lasten. Hoezo ‘for better and for worse’? Het vervangen van de jaarlijkse middelloontoets door een eenmalig 100 procent eindloontoets op pensioendatum lost deze ongelijkheid op en maakt de 3 procent-staffel voor pensioenuitvoerders goed hanteerbaar.

NIEUW PENSIOENCONTRACT

Door het Pensioenakkoord komt de beschikbare premieregeling nog meer in de belangstelling te staan. Het netto staffelbesluit maakt het al mogelijk om de beschikbare premie te baseren op de kostprijs van een middelloonregeling met 3 procent rekenrente. Dat maakt deze staffel bij uitstek geschikt om het nieuwe pensioencontract vorm te geven. Er zijn dan echter twee aanpassingen noodzakelijk. Ten eerste moet de meest recente sterftetafel het uitgangspunt zijn. Ten tweede moet de jaarlijkse toets op het middelloonresultaat worden vervangen door een toets op de einddatum aan de hand van een 100 procent eindloonresultaat. Dan hebben we een staffel die aansluit bij de actualiteit. Die deelnemers inzicht geeft in het daadwerkelijke te verwachten pensioenresultaat. En die voor de adviseur (dus) ook valt uit te leggen. ««

Prof. mr. Herman Kappelle is directeur Aegon Adfis en bijzonder hoogleraar Fiscaal Pensioenrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam